Akademia WSB
WSB University

Poradnik dyrektora szkoły lub zespołu szkół na czas sytuacji kryzysowej lub zagrożenia wojną

OBRONA CYWILNA

Marek Walancik
Zbigniew Kopa
Karolina Walancik

Poradnik dyrektora szkoły lub zespołu szkół na czas sytuacji kryzysowej lub zagrożenia wojną

Checklisty do działania

„Nie oddzielam życia szarego od ideałów, ku którym podążam."

© Marek Walancik, 2026
© Zbigniew Kopa, 2026
© Karolina Walancik, 2026

Opracowanie: Przemysław Bratkowski

Konsultacja merytoryczna:
mgr Artur Iwan - Dyrektor III Liceum Ogólnokształcącego im. Generała Władysława Andersa w Dąbrowie Górniczej
mgr Beara Śliwa – Dyrektor Zespołu Szkół Nr 1 im. św. Rafała Kalinowskiego w Krakowie
mgr Beata Polaniecka – Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Emilii Gierczak w Gródkowie
dr hab. Tomasz Huk – prof. UŚ - w latach 2010 -2024 dyrektor szkoły Podstawowej Nr 11z oddziałami integracyjnymi w Katowicach, w latach 2024- 2025 Śląski Wicekurator Oświaty w Katowicach, od 2025 Naczelnik Wydziału Edukacji w Katowicach
Beata Florek – Dyrektor Operacyjny Javel Aqua, konsultantka ds. zabezpieczenia wody pitnej i środków higienicznych w sytuacjach kryzysowych

Projekt okładki: Przemysław Bratkowski

Źródło sentencji:
N. Tułasiewicz, Być poetką życia. Zapiski z lat 1938–1943, Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Wydział Teologiczny, Poznań 2006.

Wydawca:
Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB
ul. Zygmunta Cieplaka 1c, 41-300 Dąbrowa Górnicza

e-ISBN: 978-83-67673-95-2

Wydanie I

Dąbrowa Górnicza 2026

Wszystkie prawa zastrzeżone

Spis treści

Wstęp 5

Checklisty 6

1. Powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego 7
2. Skład Szkolnego Zespołu Kryzysowego 8
3. Powołanie sekcji Szkolnego Zespołu Kryzysowego 9
4. Zadania dyrektora szkoły 10
5. Zadania dla poszczególnych sekcji 14
6. Ewakuacja 27
7. Gotowy „Pakiet dla dyrektora szkoły" 19
8. Wyposażenie szkoły..... 33

Stany gotowości obronnej państwa w Polsce 36

Stopnie alarmowe w Polsce 37

Flagowy system sygnalizacji pomocy 38

Sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze 39

Numery telefonów alarmowych w Polsce 41

Wstęp

Sytuacje kryzysowe, w tym zagrożenie wojną, wymagają od społeczeństwa wiedzy i umiejętności funkcjonowania w warunkach zagrożenia. Budowanie takich kompetencji i odporności społecznej jest ważnym zadaniem systemu edukacji.

Kluczową rolę pełni w tym dyrektor szkoły lub zespołu szkół, który nie tylko reaguje na kryzysy, ale również przygotowuje placówkę do ich wystąpienia. Odpowiada on za organizację procesu edukacji i wychowania oraz bezpieczeństwo całej społeczności szkolnej.

We współpracy z kuratorium oświaty i władzami lokalnymi dyrektor powinien dążyć do systematycznego przygotowania nauczycieli, pracowników szkoły i uczniów w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Niniejszy poradnik ma charakter praktyczny i zawiera checklisty oraz wskazówki wspierające szybkie i odpowiedzialne działanie w sytuacjach kryzysowych, także w obliczu zagrożenia wojną. Jego celem jest pomoc dyrektorowi szkoły w planowaniu, organizacji i realizacji działań zgodnych z obowiązującymi procedurami.

Rekomenduje się prowadzenie działań w ramach Szkolnego Zespołu Kryzysowego (SZK), działającego według procedur dostosowanych do rodzaju zagrożenia i specyfiki szkoły.

W sytuacji kryzysowej dyrektor staje się kluczowym organizatorem działań, od którego skuteczności zależy bezpieczeństwo i funkcjonowanie społeczności szkolnej. Niech poradnik stanowi wsparcie w odpowiedzialnym zarządzaniu bezpieczeństwem szkoły.

Checklisty

Rozdział ten został przygotowany jako praktyczne narzędzie wspierające dyrektora szkoły w organizacji i zarządzaniu szkołą w sytuacjach kryzysowych lub zagrożenia wojną.
Zawarte w nim checklisty porządkują działania w obszarach kluczowych dla bezpieczeństwa szkoły, z uwzględnieniem czasu ich realizacji:

- **Etap 0 – Działania przygotowawcze.**
  Realizowane **przed wystąpieniem zagrożenia** (w warunkach stabilnej sytuacji pokojowej).
- **Etap 1 – Działania podstawowe.**
  Realizowane w przedziale **do 12 godzin** od wystąpienia symptomów zagrożenia lub podejmowane bezpośrednio po jego zaistnieniu.
- **Etap 2 – Działania uzupełniające.**
  Realizowane w przedziale **od 12 do 24 godzin** od wystąpienia zagrożenia jako uzupełniające, stanowiące kontynuację reakcji.

Każda checklista obejmuje kluczowe zadania dyrektora szkoły, od organizacji pracy i zapewnienia bezpieczeństwa społeczności szkolnej po współpracę ze służbami ratunkowymi oraz podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej. Poradnik zawiera także wskazówki dotyczące wyposażenia i przygotowania na sytuacje kryzysowe oraz zagrożenie wojną.

Dyrektor szkoły może powołać, w drodze zarządzenia, Szkolny Zespół Kryzysowy jako organ wspierający działania w sytuacjach kryzysowych i w czasie zagrożenia wojną.

1 Powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego

Skład Szkolnego Zespół Kryzysowego, w zależności od wielkości szkoły, powinien obejmować:

Duża szkoła, powyżej 500 uczniów: 6 - 8 osób
Średnia szkoła 201- 500 uczniów: 4 - 6 osób
Mała szkoła do 200 uczniów: 3 - 4 osoby

W skład Szkolnego Zespołu Kryzysowego wchodzą osoby pełniące kluczowe funkcje w szkole, w szczególności dyrektor, wicedyrektor lub wicedyrektorzy, wychowawcy, pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog, kierownik świetlicy oraz wyznaczeni nauczyciele. W razie potrzeby mogą do niego należeć także pracownicy administracji i obsługi, w tym sekretariat i konserwator, a także pielęgniarka lub higienistka szkolna, jeżeli jest zatrudniona w szkole.

Zespół może być uzupełniany o specjalistów zewnętrznych oraz osoby wspierające działania organizacyjne w sytuacjach kryzysowych. Funkcję osoby odpowiedzialnej za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną może pełnić dowolny członek zespołu, zgodnie z przyjętym podziałem zadań.

Zespół odpowiada za planowanie, koordynację i realizację działań w sytuacjach kryzysowych oraz w warunkach zagrożenia, w tym zagrożenia wojną, zapewniając sprawny przepływ informacji i wsparcie dla uczniów oraz pracowników szkoły.

2 Skład Szkolnego Zespół Kryzysowego

ETAP 0

- ☐ Koordynator zespołu – dyrektor szkoły
- ☐ Koordynator ds. bezpieczeństwa i ochrony -zastępca koordynatora zespołu /wicedyrektor/ lub wyznaczona osoba
- ☐ Koordynator ds. logistyki
- ☐ Koordynator ds. pomocy socjalnej
- ☐ Koordynator ds. wparcia psychologicznego
- ☐ Koordynator ds. pomocy medycznej
- ☐ Koordynator ds. administracji, dokumentacji
- ☐ Koordynator ds. komunikacji i łączności

3 Powołanie sekcji Szkolnego Zespołu Kryzysowego

ETAP 0

- ☐ Sekcja bezpieczeństwa i ochrony (wicedyrektor, wychowawcy, woźni, konserwatorzy)
- ☐ Sekcja logistyczna (pracownik administracyjny, konserwator)?
- ☐ Sekcja medyczna i wsparcia psychologicznego (pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania/higienistka szkolna, psycholog, pedagog szkolny, pedagog specjalny)
- ☐ Sekcja pomocy socjalnej (kierownik świetlicy, wyznaczony nauczyciel)?
- ☐ Sekcja komunikacji i administracji (rzecznik jeśli jest wyznaczony, pracownik sekretariatu)

4 Zadania dyrektora szkoły do realizacji lub koordynacji

- ☐ dokonuje przeglądu obowiązujących w szkole procedur i aktualizuje je według potrzeby (procedury komunikacyjne na wypadek różnych sytuacji kryzysowych, plany ewakuacyjne, w tym z alternatywnymi trasami ewakuacji)
- ☐ opracowuje system skutecznej komunikacji w sytuacji kryzysowej: wewnętrznej (z uczniami, pracownikami szkoły), zewnętrznej (ze służbami ratunkowymi, organem prowadzącym i organem nadzoru pedagogicznego, rodzicami i opiekunami dzieci)
- ☐ powołuje Szkolny Zespół Kryzysowy i organizuje jego spotkania co najmniej raz na pół roku
- ☐ utrzymuje komunikację z nauczycielami, rodzicami i opiekunami, władzami lokalnymi, Kuratorium Oświaty oraz organami OliOC w oparciu o przyjęte zasady
- ☐ na bieżąco monitoruje sytuację związaną z zagrożeniami, omawia z pracownikami szkoły wnioski z z incydentów i zdarzeń, które miały miejsce w ostatnim czasie
- ☐ dokonuje weryfikacji checklist
- ☐ Planuje i realizuje szkolenie dla nauczycieli i uczniów, rodziców, opiekunów w zakresie obowiązujących w szkole procedur i reagowania na wypadek zagrożeń

4 Zadania dyrektora szkoły do realizacji lub koordynacji

- ☐ organizuje treningi: zachowania na wypadek ogłoszenia alarmów, ewakuacji oraz udzielania pierwszej pomocy (PP)
- ☐ zapoznaje się z planem ewakuacji dla gminy, dzielnicy, miasta
- ☐ współpracuje ze służbami ratunkowymi w celu przygotowania planu ewakuacji dostosowanego do rodzaju zagrożeń
- ☐ przygotowuje dokumentację do ewakuacji (transportu)
- ☐ wyznacza miejsca schronienia na terenie szkoły, w rejonie szkoły (np. Miejsca Doraźnego Schronienia, punkty schronienia, piwnice), poza szkołą (np. miejsca zbiórki, tymczasowe miejsca zakwaterowania) z dostępem do wody, sanitariatów
- ☐ zabezpiecza środki transportowe do ewakuacji
- ☐ w porozumieniu z właściwym Kuratorium Oświaty planuje organizację kontynuacji nauki w trybie awaryjnym (np. nauka w innej placówce, w miejscach schronienia lub w trybie zdalnym)
- ☐ planuje sposób odbierania dzieci przez rodziców i opiekunów, jeśli zajdzie taka konieczność

4 Zadania dyrektora szkoły do realizacji lub koordynacji

- ☐ ocenia bieżącą sytuację na podstawie dostępnych informacji
- ☐ informuje niezwłocznie pracowników szkoły o zaistniałej sytuacji i wdrożeniu konkretnych procedur
- ☐ organizuje spotkania Szkolnego Zespołu Kryzysowego lub samodzielnie podejmuje decyzję o sposobie reakcji na zdarzenie
- ☐ wymienia informacje ze z lokalnymi władzami, organem prowadzącym właściwym Kuratorium Oświaty oraz służbami ratunkowymi w zakresie powiadamia o zagrożeniach
- ☐ organizuje działania w zależności od sytuacji – wydaje właściwe decyzje
- ☐ koordynuje działania poszczególnych sekcji odpowiednio do zaistniałej sytuacji
- ☐ informuje rodziców/opiekunów o zaistniałej sytuacji i podjętych krokach w celu zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa
- ☐ w porozumieniu z organem prowadzącym koordynuje zabezpieczenie zapasów (woda, żywność, materiały opatrunkowe, środki indywidualnej ochrony, sanitarne)
- ☐ informuje społeczność szkolną o dalszych działaniach w zakresie realizacji programu kształcenia uczniów

4 Zadania dyrektora szkoły do realizacji lub koordynacji

- ☐ ocenia bieżącą sytuację na podstawie dostępnych informacji
- ☐ koordynuje wsparcie i pomoc dla uczniów i personelu, w tym wsparcie psychologiczne oraz pomoc socjalną
- ☐ informuje społeczność szkolną o podjętych decyzjach dotyczących dalszego funkcjonowania szkoły
- ☐ koordynuje zabezpieczenie budynku szkoły
- ☐ dokonuje podsumowania działań po kryzysie, ocenia ich skuteczność i planuje ewentualne modyfikacje

Niezależnie od spotkań planowych, zespół zbiera się:

- niezwłocznie w przypadku wystąpienia zagrożenia lub sytuacji kryzysowej,
- po wystąpieniu zdarzenia wymagającego oceny działań i aktualizacji procedur.

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja bezpieczeństwa i ochrony

- ☐ przygotowuje dzieci do obrony cywilnej (szkolenie z zakresu pierwszej pomocy, nauka podstawowych zasad zachowania się podczas ewakuacji i przetrwania w trudnych warunkach)
- ☐ monitoruje na bieżąco otoczenia szkoły pod kątem wystąpienia oznak niebezpieczeństwa
- ☐ Utrzymuje w sprawności system alarmowania szkoły (zabezpieczenie fizyczne, monitoring wizyjny) oraz drożność dróg ewakuacji
- ☐ monitoruje utrzymanie budynku szkoły w zakresie bezpieczeństwa ppoż.
- ☐ w porozumieniem z dyrektorem wyznacza miejsca schronienia na terenie szkoły, w rejonie szkoły (np. Miejsca Doraźnego Schronienia, punkty schronienia, piwnice, pomieszczenia bez okien), poza szkołą (np. punkty zbiórki, miejsca tymczasowego zakwaterowania) z dostępem do wody, sanitariatów
- ☐ po zarządzeniu ewakuacji zewnętrznej, kieruje społeczność szkolną do miejsc schronienia, w tym Miejsc Doraźnego Schronienia (MDS)

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja bezpieczeństwa i ochrony

- ☐ w porozumieniu z właściwym Kuratorium Oświaty organizuje dla uczniów, nauczycieli, rodziców i opiekunów szkolenie podstawowe w zakresie zachowania się w różnych sytuacjach kryzysowych, w tym ewakuacji, kształcenia w innych obiektach lub w trybie awaryjnym/zdalnym
- ☐ współpracuje z służbami ratunkowymi, lokalnymi władzami, Kuratorium Oświaty oraz organami OliOC
- ☐ opracowuje procedury bezpieczeństwa przebywania w szkolnej placówce

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja bezpieczeństwa i ochrony

ETAP 1

- ☐ koordynuje przebieg ewakuacji uczniów w miejscu wewnętrznym w szkole lub zewnętrznym poza szkołą (sprawdzenie obecności uczniów i pracowników szkoły, pomoc najmłodszym i niepełnosprawnym, zapobieganie panice)
- ☐ dba o bezpieczeństwo i porządek w miejscu po ewakuacji, w tym zachowanie ciszy
- ☐ zapewnia ochronę i zabezpieczenie mienia po jego zewnętrznej ewakuacji, w tym zabezpiecza drzwi, okna, niebezpieczne substancje
- ☐ wyłącza media (gaz, prąd, woda), jeśli zaistnieje tak potrzeba
- ☐ we współpracy z sekcją komunikacji i administracji organizuje odbieranie dzieci przez rodziców/opiekunów

ETAP 2

- ☐ Kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ Właściwie reaguje i podejmuje stosowne działania zgodnie z rozwojem sytuacji

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja logistyczna

ETAP 0

- ☐ planuje środki transportowe w oparciu o przygotowane porozumienia, uzgodnienia do ewakuacji i przewozu dzieci
- ☐ planuje i przygotowuje miejsca magazynowe dla: wody, żywności, podstawowych leków, materiałów sanitarnych, sprzętu ewakuacyjnego na wypadek sytuacji kryzysowych lub zagrożenia wojną
- ☐ planuje zgromadzenie zapasów w oparciu o przygotowane porozumienia, uzgodnienia z lokalną siecią hurtowni lub lokalnych sklepów

ETAP 1

- ☐ organizuje środki transportowe w oparciu o wcześniej przygotowane porozumienia, uzgodnienia do ewakuacji, rozwozu dzieci
- ☐ organizuje zaopatrzenie i otworzenie zapasów w oparciu o wcześniej przygotowane porozumienia, uzgodnienia w lokalnej sieć hurtowni, sklepów, w oparciu o uzgodnienie i porozumienia

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja logistyczna

- ☐ organizuje uzupełnianie zaopatrzenia i zapasów w oparciu w zależności od potrzeb
- ☐ organizuje środki transportowe w zależności od potrzeb
- ☐ przywraca stan pomieszczeń, obiektu do działalności edukacyjnej jeżeli uległy częściowemu zniszczeniu, naprawy uszkodzonej infrastruktury
- ☐ zabezpiecza obiekt przed zniszczeniem, grabieżą

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja medyczna i wsparcia psychologicznego

W zakresie pomocy medycznej

- ☐ przygotowuje wyposażenie medyczne (apteczka medyczna, defibrylator
- ☐ automatyczny (AED) przy portierni w szkole
- ☐ przygotowuje zestawienie osób (nauczycieli, instruktorów) posiadających zawody medyczne lub posiadających przeszkolenie medyczne w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP) lub pierwszej pomocy (PP)
- ☐ dokonuje identyfikacji dzieci przyjmujących na stałe leki ratujące życie
- ☐ ustala dostęp do: apteki, punktu aptecznego, przychodni medycznej, personelu
- ☐ medycznego oraz sposoby komunikacji (telefon, krótkofalówki, sygnały itp.)
- ☐ nawiązuje kontakt z lokalnym państwowym ratownictwem medycznym (PRM) oraz służbami ratunkowymi

W zakresie wsparcia psychologicznego

- ☐ ustala listę dzieci korzystających z wsparcia psychologicznego
- ☐ współpracuje z poradniami i specjalistami

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja medyczna i wsparcia psychologicznego

W zakresie pomocy medycznej

- ☐ koordynuje zabranie wyposażenia medycznego (apteczki medyczne, defibrylator automatyczny (AED), jeżeli była ewakuacja na zewnątrz
- ☐ ocenia stan poszkodowanych,
- ☐ udziela pierwszej pomocy (PP) poszkodowanym lub rannym
- ☐ kwalifikuje poszkodowanych i rannych do ewakuacji specjalistycznej
- ☐ współpracuje z państwowym ratownictwem medycznym (PRM) oraz służbami ratunkowymi
- ☐ nawiązuje współpracę z najbliższą przychodnią medyczną jeśli zaistnieje potrzeba
- ☐ nawiązuje współpracę z najbliższą apteką, punktem aptecznym, jeśli zaistnieje taka potrzeba

W zakresie wsparcia psychologicznego

- ☐ identyfikuje uczniów i pracowników w stresie wymagających wsparcia psychologicznego
- ☐ wspiera uczniów i pracowników znajdujących się w stanie stresu
- ☐ współpracuje z poradniami medycznymi i specjalistami

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja medyczna i wsparcia psychologicznego

W zakresie pomocy medycznej

- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ koordynuje ewakuację poszkodowanych i rannych do ewakuacji specjalistycznej
- ☐ przygotowuje dodatkowe miejsca ewakuacji dla poszkodowanych i rannych jeśli zaistnieje taka potrzeba

W zakresie wsparcia psychologicznego

- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ planuje zorganizowanie pomocy psychologicznej dla uczniów i nauczycieli w celu radzenia sobie z traumą po ewakuacji
- ☐ wzmacnia obserwację pod kątem wystąpienia zespołu stresu pourazowego

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja medyczna i wsparcia psychologicznego

W zakresie pomocy medycznej

- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ koordynuje ewakuację poszkodowanych i rannych do ewakuacji specjalistycznej
- ☐ przygotowuje dodatkowe miejsca ewakuacji dla poszkodowanych i rannych jeśli zaistnieje taka potrzeba
- ☐

W zakresie wsparcia psychologicznego

- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ wzmacnia obserwację pod kątem wystąpienia zespołu stresu pourazowego

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja pomocy socjalnej

ETAP 0

- ☐ organizuje i koordynuje opiekę nad uczniami w czasie pozalekcyjnym
- ☐ wspiera najmłodsze dzieci i uczniów wymagających pomocy
- ☐ planuje organizację opieki po ewakuacji wewnętrznej i zewnętrznej
- ☐ utrzymuje kontakt z pedagogiem szkolnym, pedagogiem specjalnym, psychologiem, wychowawcami, rodzicami i opiekunami

ETAP 1

- ☐ organizuje i koordynuje opiekę nad uczniami po ewakuacji
- ☐ wspiera najmłodsze dzieci i uczniów wymagających pomocy
- ☐ utrzymuje kontakt z pedagogiem szkolnym, pedagogiem specjalnym, psychologiem, wychowawcami, rodzicami i opiekunami

ETAP 2

- ☐ udziela wsparcia przy rozwożeniu dzieci i odbiorze ich przez rodziców
- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ właściwie reaguje i podejmuje stosowne działania zgodnie z rozwojem sytuacji

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja komunikacji i administracji

- ☐ regularnie aktualizuje informacje o stanie dzieci, nauczycieli, pracowników
- ☐ pozyskuje wiarygodne informacje z wszystkich możliwych źródeł (Internet, radio, telewizja, prasa, organy OL i OC, itp.), na temat aktualnej sytuacji i przekazuje członkom SZK
- ☐ na bieżąco informuje rodziców i opiekunów uczniów o aktualnym stanie dzieci i dalszych podejmowanych działaniach
- ☐ weryfikuje plotki, przekazuj (mediom, społeczeństwu) tylko wiarygodne i sprawdzone informacje o aktualnej sytuacji
- ☐ tworzy i aktualizuje bazę danych/listę kontaktów z kluczowymi osobami i
- ☐ instytucjami na poziomie sołectwa/gminy/dzielnicy/miasta oraz podmiotów współpracujących
- ☐ utrzymuje kontakt ze służbami (policja, PSP i OSP, PRM)
- ☐ gromadzi i zabezpiecza dokumenty osobowe uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami
- ☐ dokumentuje decyzje, zdarzenia i podjęte działania

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

Sekcja komunikacji i administracji

- ☐ regularnie aktualizuje informacje o stanie dzieci, nauczycieli i pracowników szkoły
- ☐ informuje regularnie rodziców, opiekunów o aktualnym stanie dzieci i dalszych podejmowanych krokach
- ☐ weryfikuje plotki, przekazuje (mediom, społeczeństwu) tylko wiarygodne i sprawdzone informacje o aktualnej sytuacji
- ☐ utrzymuje kontakt z organami i podmiotami OL i OC oraz służbami ratunkowymi
- ☐ dba o właściwe morale szkolnej społeczności
- ☐ aktualizuje sytuację co 2–3 godziny
- ☐ organizuje i zapewnia łączność w zakresie prowadzenia działań pomocowych , ewakuacyjnych dla uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły
- ☐ w miarę możliwości udziela wsparcia dzieciom posiadającym telefony komórkowe w zakresie zapewnienia komunikacji z rodzicami
- ☐ gromadzi i zabezpiecza dokumenty osobowe uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami
- ☐ dokumentuje decyzje, zdarzenia i podjęte działania

5 Zadania dla poszczególnych sekcji

ETAP 2

Sekcja komunikacji i administracji

- ☐ kontynuuje zadania wynikające z Etapu I
- ☐ właściwie reaguje i podejmuje stosowne działania zgodnie z rozwojem sytuacji

6 Ewakuacja

Czynności do wykonania:

- ☐ kierujący ewakuacją po usłyszeniu sygnału alarmu, otrzymaniu oficjalnej decyzji o ewakuacji przekazuje informację o rodzaju zagrożenia i postępowaniu (np. pozostanie w budynku lub jego opuszczenie) do uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły i rozpoczyna ewakuację
- ☐ wicedyrektor/zastępca powiadamia lokalne służby (straż pożarną, policję, wojsko, państwowe ratownictwo medyczne, lokalne władze) o konieczności wsparcia placówki oświatowej w zakresie prowadzenia ewakuacji zewnętrznej
- ☐ wyznaczony Pracownik Administracyjny powiadamia rodziców, opiekunów uczniów o sytuacji, za pomocą wcześniej ustalonych kanałów komunikacji (np. SMS, e-mail, lokalne media)
- ☐ kierujący ewakuacją przypomina o zabraniu dokumentów, rzeczy osobistych, wody i żywności, telefonów itp.)
- ☐ kierujący ewakuacją wskazuje kierunki ewakuacji, miejsca zbiórek
- ☐ kierujący ewakuacją ustala kolejność ewakuowanych osób (dzieci i osoby z niepełnosprawnościami)

6 Ewakuacja

Czynności do wykonania:

- ☐ w przypadku ewakuacji wewnętrznej kierujący ewakuacją koordynuje przemieszczanie się dzieci i nauczycieli oraz pracowników szkoły do wcześniej przygotowanych miejsc w szkole (piwnic, kondygnacji podziemnych, klatek schodowych, pomieszczeń bez okien)
- ☐ kierujący ewakuacją przypomina o unikaniu okien, ścian przeszklonych i miejsc narażonych na eksplozje oraz o nie korzystaniu z wind jeżeli szkoła jest w nie wyposażona
- ☐ kierujący ewakuacją przypomina o zajmowaniu pozycji ochronnej (np. przy ścianach nośnych, w kątach gdzie zbiegają się dwie ściany bez okien, kucanie z osłonięciem głowy, otwarte usta, itp.)
- ☐ w przypadku ewakuacji zewnętrznej (opuszczenie szkoły), uczniowie wychodzą według ustalonych dróg ewakuacyjnych w asyście nauczycieli
- ☐ wyznaczeni pracownicy pomagają osobom z niepełnosprawnościami opuścić rejon szkoły
- ☐ kierujący ewakuacją koordynuje przemieszczanie się osób do wyznaczonych punktów zbiórki lub dedykowanych pojazdów transportowych

6 Ewakuacja

Czynności do wykonania:

- ☐ wyznaczeni nauczyciele i opiekunowie zapewniają bezpieczeństwo uczniom podczas transportu, w porozumieniu z policją, wojskiem, organami OLiOC unikając tras zagrożonych lub nieprzejezdnych
- ☐ psycholog szkolny organizuje pomoc psychologiczną dla uczniów i nauczycieli w celu radzenia sobie z traumą
- ☐ wyznaczona osoba na bieżąco informuje rodziców o aktualnej sytuacji, stanie dzieci i dalszych podejmowanych krokach
- ☐ dyrektor szkoły w porozumieniu z właściwym Kuratorium Oświaty organizuje naukę w trybie awaryjnym (np. nauka w innej placówce, w miejscach schronienia lub zdalnie).

6 Ewakuacja

Czynności do wykonania:

- ☐ w przypadku ewakuacji wewnętrznej kierujący ewakuacją koordynuje przemieszczanie się dzieci i nauczycieli oraz pracowników szkoły do wcześniej przygotowanych miejsc w szkole (piwnic, kondygnacji podziemnych, klatek schodowych, pomieszczeń bez okien)
- ☐ kierujący ewakuacją przypomina o unikaniu okien, ścian przeszklonych i miejsc narażonych na eksplozje oraz o nie korzystaniu z wind jeżeli szkoła jest w nie wyposażona
- ☐ kierujący ewakuacją przypomina o zajmowaniu pozycji ochronnej (np. przy ścianach nośnych, w kątach gdzie zbiegają się dwie ściany bez okien, kucanie z osłonięciem głowy, otwarte usta, itp.)
- ☐ w przypadku ewakuacji zewnętrznej (opuszczenie szkoły), uczniowie wychodzą według ustalonych dróg ewakuacyjnych w asyście nauczycieli
- ☐ wyznaczeni pracownicy pomagają osobom z niepełnosprawnościami opuścić rejon szkoły
- ☐ kierujący ewakuacją koordynuje przemieszczanie się osób do wyznaczonych punktów zbiórki lub dedykowanych pojazdów transportowych

6 Ewakuacja

Czynności do wykonania:

- ☐ wyznaczeni nauczyciele i opiekunowie zapewniają bezpieczeństwo uczniom podczas transportu, w porozumieniu z policją, wojskiem, organami OLiOC unikając tras zagrożonych lub nieprzejezdnych
- ☐ psycholog szkolny organizuje pomoc psychologiczną dla uczniów i nauczycieli w celu radzenia sobie z traumą
- ☐ wyznaczona osoba na bieżąco informuje rodziców o aktualnej sytuacji, stanie dzieci i dalszych podejmowanych krokach
- ☐ dyrektor szkoły w porozumieniu z właściwym Kuratorium Oświaty organizuje naukę w trybie awaryjnym (np. nauka w innej placówce, w miejscach schronienia lub zdalnie).

7 Gotowy „Pakiet dla Dyrektora szkoły”

- ☐ aktualna lista uczniów
- ☐ aktualne numery alarmowe i kontaktowe do kluczowych osób i instytucji w relacji sołectwo-gmina/dzielnica - miasto oraz podmioty współpracujące
- ☐ mapy terenu
- ☐ megafony
- ☐ notatnik, przybory do pisania
- ☐ aparat fotograficzny (telefon z aparatem fotograficznym)

8 Wyposażenie szkoły

Zasilanie awaryjne – generatory

- ☐ minimalna moc generatora: 5 kW
- ☐ zapasowy zbiornik paliwa oraz kanistry
- ☐ przedłużacze i listwy z uziemieniem
- ☐ filtry i oleje do serwisu
- ☐ instrukcja obsługi, karta techniczna i instrukcja bezpieczeństwa
- ☐ lampy solarne

Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc

- ☐ apteczki pierwszej pomocy (dla osób dorosłych i dzieci)
- ☐ defibrylator AED z instrukcją obsługi
- ☐ deski i nosze ewakuacyjne folie termiczne, koce
- ☐ zestaw ratowniczy (opatrunki, bandaże, sprzęt aseptyczny, podstawowe leki
- ☐ krzesła ewakuacyjne
- ☐ maty ewakuacyjne
- ☐ wózki ewakuacyjne

8 Wyposażenie szkoły

Komunikacja

- ☐ telefony z bateriami o dużej pojemności
- ☐ radiotelefony krótkiego zasięgu (walkie-talkie)
- ☐ powerbanki dużej pojemności
- ☐ 1- 2 rowery

Oświetlenie

- ☐ LED (duże i kieszonkowe)
- ☐ latarki czołowe dla zespołu szkolnego
- ☐ lampy solarne z akumulatorami

Dokumentacja i cyfryzacja

- ☐ laptopy lub tablety
- ☐ dyski przenośne (SSD) oraz kopie zapasowe
- ☐ chmura do katalogowania dokumentów
- ☐ drukarka z kopiarką i skanerem

8 Wyposażenie szkoły

Magazyn rzeczy podstawowych

- ☐ środki higieniczne
- ☐ worki na śmieci, rękawice ochronne

Magazyn sprzętu podręcznego

- ☐ łopaty 2–3 szt.
- ☐ szpadle 2–3 szt.
- ☐ kilofy 2 szt.
- ☐ łomy 2 szt.
- ☐ siekiery 2 szt.
- ☐ młot duży 1 szt.
- ☐ podnośnik hydrauliczny 1 szt.
- ☐ klucze nastawne min. 35mm 2 szt.
- ☐ ręczna piła do drewna
- ☐ piła spalinowa lub elektryczna do drewna
- ☐ drabiny o długości co najmniej 10 metrów

Stany gotowości obronnej państwa w Polsce:

Stany gotowości obronnej to poziomy przygotowania państwa do zagrożeń zewnętrznych. Wyróżnia się dwa stany:

1. Stan stałej gotowości obronnej państwa
Utrzymywany w czasie pokoju, gdy nie ma istotnych, bezpośrednich zagrożeń. Obejmuje działania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne – ma zapewniać sprawność systemu obronnego.

2. Stan pełnej gotowości obronnej państwa
Wprowadzany, gdy istnieje poważne zewnętrzne zagrożenie bezpieczeństwa lub bezpośrednie ryzyko konfliktu. Stan ten przygotowuje państwo do mobilizacji, możliwego wprowadzenia stanu wojennego oraz rozwinięcia systemu obronnego.

Stopnie alarmowe w Polsce:

ALFA: Ogólne ostrzeżenie, sytuacja trudna do przewidzenia.

BRAVO: Zwiększone i przewidywalne zagrożenie, ale bez konkretnego celu.

CHARLIE: Wiarygodne informacje o planowanym ataku lub zdarzenie potwierdzające cel.

DELTA: Atak terrorystyczny nastąpił lub jest nieunikniony.

CRP (np. BRAVO-CRP): Te same stopnie, ale dotyczące cyberprzestrzeni i systemów IT.

Stopnie alarmowe w Polsce:

ALFA: Ogólne ostrzeżenie, sytuacja trudna do przewidzenia.

BRAVO: Zwiększone i przewidywalne zagrożenie, ale bez konkretnego celu.

CHARLIE: Wiarygodne informacje o planowanym ataku lub zdarzenie potwierdzające cel.

DELTA: Atak terrorystyczny nastąpił lub jest nieunikniony.

CRP (np. BRAVO-CRP): Te same stopnie, ale dotyczące cyberprzestrzeni i systemów IT.

Flagowy system sygnalizacji pomocy

Jeśli zostałeś w domu lub gospodarstwie i potrzebujesz pomocy, wywieś flagę w odpowiednim kolorze:

Unieś rękę do góry, jeżeli potrzebujesz pomocy

flaga biała –
potrzebna ewakuacja

flaga niebieska –
potrzebna żywność

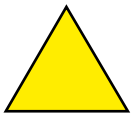

flaga czerwona –
potrzebna pomoc medyczna

Sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze

Lp.	Rodzaj alarmu	Ogłoszenie alarmu	Odwołanie alarmu
1	Akustyczny	Alarm dla ludności cywilnej: Sygnał akustyczny — modulowany dźwięk syreny alarmowej trwający trzy minuty lub Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm ..... (podać przyczynę, rodzaj zagrożenia itp.) dla ..... Alarm dla jednostki ochrony przeciwpożarowej: Sygnał akustyczny — trzykrotnie wzrastający i opadający dźwięk syreny alarmowej z przerwami 30-sekundowymi trwający 3 minuty. Alarm ćwiczebny/treningowy: Sygnał akustyczny — ciągły dźwięk syreny alarmowej trwający jedną minutę	Alarm dla ludności cywilnej: Sygnał akustyczny — ciągły dźwięk syreny alarmowej trwający trzy minuty lub Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm ..... (podać przyczynę, rodzaj zagrożenia itp.) dla .....
2	Wizualny 	Umieszczenie żółtego znaku w kształcie równobocznego trójkąta	Usunięcie żółtego znaku w kształcie równobocznego trójkąta

Sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze

Lp.	Rodzaj komunikatu ostrzegawczego	Ogłoszenie komunikatu ostrzegawczego	Odwołanie komunikatu ostrzegawczego
1	Komunikat Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO)	Informacja o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem aplikacji mobilnej RSO	Informacja o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem aplikacji mobilnej RSO
2	Komunikat przekazywany przez redaktorów dzienników oraz wydawców stron internetowych	Informacja wizualna (tekstowa lub infograficzna) o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem dzienników oraz stron internetowych	Informacja wizualna (tekstowa lub infograficzna) o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem dzienników oraz stron internetowych
3	Komunikat przekazywany przez nadawcę programu radiowego i telewizyjnego oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej	Informacja audio lub audiowizualna albo wizualna (tekstowa lub infograficzna) o ogłoszeniu zagrożenia zawierająca: rodzaj i obszar zagrożenia, zalecenia dla ludności na zagrożonym obszarze oraz inne informacje o zagrożeniu, w tym przewidywany czas jego trwania, przekazywana za pośrednictwem radia i telewizji oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej	Informacja audio lub audiowizualna albo wizualna (tekstowa lub infograficzna) o odwołaniu zagrożenia przekazywana za pośrednictwem radia i telewizji oraz operatora ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej
4	Komunikat ALERT RCB	Informacja o ogłoszeniu zagrożenia w postaci krótkiej wiadomości tekstowej wysyłanej na telefon komórkowy na zlecenie Rządowego Centrum Bezpieczeństwa przez operatorów ruchomych publicznych sieci telekomunikacyjnych	–

Źródło: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 maja 2025 r. w sprawie alarmów i komunikatów ostrzegawczych (Dz. U. poz. 645), Załącznik: Sposób ogłaszania i odwoływania alarmów i komunikatów ostrzegawczych.

Numery telefonów alarmowych w Polsce

Podstawowe numery alarmowe

112 – Ogólnopolski numer alarmowy (Centrum Powiadamiania Ratunkowego)
999 – Pogotowie Ratunkowe
998 – Straż Pożarna
997 – Policja
986 – Straż miejska/gminna

Dodatkowe numery techniczne i kryzysowe:

991 – Pogotowie Energetyczne
992 – Pogotowie Gazowe
993 – Pogotowie Ciepłownicze
994 – Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne
989 – Telefoniczna Informacja Narodowego Funduszu Zdrowia
987 – Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
985 – Ratownictwo morskie, górskie (WOPR, GOPR i TOPR)
984 – Pogotowie Rzeczne (MOPR)
981 – Pogotowie Drogowe

601 100 100 – Numer ratunkowy nad wodą (MOPR i WOPR)
601 100 300 – Numer ratunkowy w górach (GOPR i TOPR)
800 12 12 12 – Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka

Miejsce na notatki

W serii poradników ukażą się:

1. Poradnik Dyrektora Szkoły/Zespołu Szkół
2. Poradnik Naczelnika Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)
3. Poradnik Wójta
4. Poradnik Burmistrza
5. Poradnik Przewodniczącej Zarządu Koła Gospodyń Wiejskich

W serii poradników ukazały się już:

1. Poradnik proboszcza na czas sytuacji kryzysowej lub zagrożenia wojną
2. Poradnik sołtysa na czas sytuacji kryzysowej lub zagrożenia wojną

płk w st. spocz. prof. ucz. dr hab. inż. Marek Walancik –
ekspert z zakresu bezpieczeństwa, ochrony ludności i obrony cywilnej, przewodniczący Sekcji Edukacji dla Bezpieczeństwa, Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

płk rez. dr inż. Zbigniew Kopa –
ekspert z zakresu bezpieczeństwa oraz zarządzania kryzysowego.

dr nauk praw. Karolina Walancik –
radca prawny - ekspert z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego, komunikacji, pedagog społeczny